

Prædiken om tillid og håbløshed fra d.8.marts 2020,
2.søndag i fasten.

Salmer: 748, 392, 893 (ny), prædiken, 674, nadver, 678

Evangelium: Markus 9, 14-29

I dag vil jeg tale om tro og om vantro. Om tro, som det at have tillid. Altså ikke tro som det at tro PÅ, tro på faste udsagn og formuleringer. Men at tro først og fremmest er at have tillid. Tillid til. Måske ikke altid noget, vi kan give udtryk for, men en slags grundlæggende tillid i livet. Og derfor skulle vi synge denne nye salme, som har så mange forskellige ord for hvordan tillid og tro kan se ud.

Jeg vil også tale om vantro i dag. Men ikke vantro som det at tro forkert eller ikke tro nok eller når man tvivler på det ene eller det andet dogme. Vantro er noget meget mere end at tvivle. Det er at fortvivle. Det er at give op. Det er miste håbet. Vantro er håbløshed, - når et menneske gribes af fortvivlelse og er ved at give op. Det er det, vi ser i dagens lille fortælling. De er ved at give op. Ingen af dem kan hjælpe den syge dreng. De gribes af håbløshed. Ingen af dem tør længere håbe, - for hvad skulle de vove at håbe på, alle dem, der står omkring den syge dreng, - også disciplene?

Sådan opfatter jeg også farens nødråb da han råber: ”Jeg tror, hjælp min vantro” – så råber han faktisk: ”Jeg har tillid – men jeg er ved at give op. Hjælp!”

I Dantes bog: ”Den Guddommelige Komædie” er der jo en overskrift over indgangen til Helvede, hvor der står: ”Her lades alt håb ude”.

Helvede er altså et billede på håbløshed.

Når du ikke længere håber på noget, så bevæger du dig ind i helvede. Ikke at håbe længere, - det er helvede på jord. At alt håb er ladet ude. Ladet tilbage. Både håb for een selv, men i lige så høj grad: håb for andre; håb for sine nærmeste, og håb for dem, vi ikke kender; håb for verden og for vores fælles fremtid.

Ikke at håbe, men at leve med en slags ”det bliver aldrig anderledes” og ”det nytter jo ikke noget” – ”jeg kan lige så godt lade være med at bruge tanker og kræfter på at lave noget om til det bedre” – det er at være i helvede. For så er der ingen drømme eller håb om fremtiden. Ja, fremtiden er måske noget meget abstrakt, eller noget som andre tager sig af. Ikke at have nogen drømme eller håbe på noget bedre, det er et slags helvede, - uanset hvor smukt, man så kan have indrettet sig bag sin dør. Den, der bare et nanosekund har prøvet at opleve håbløshed, glemmer det aldrig, - den der fortvivlelse, hvor man ingen fremtid kan se.

Så er der, - ja- sort indeni. Eller det er som om man står ved et dybt svælg – og aner en bundløs tomhed.

Måske ser man også sig selv som én der er helt alene, som én, der ikke er forbundet med nogen som helst.

Og det er helvede på jord.

Man behøves ikke at være i en depression for at opleve den slags øjeblikke. Men det er den slags øjeblikke som depressioner er fyldt af. Og derfor er håbløsheden en del af sygdommen, det ikke at kunne se en fremtid.

Fortvivelse og håbløshed kan også opleves på en lidt anden måde. Og det kalder man for fremmedgjorthed: Altså den der oplevelse pludselig ikke at føle sig forbundet med det, man er lige midt i. det være de mennesker eller den situation eller den verden og tilværelse, man lever i. I et glimt oplever man, at der er ret voldsomt skel mellem een selv og alt det andet. En tomhed. En meningsløshed. Som om man ikke er forbundet med nogen eller med noget. Det er en erfaring af eksistentiel ensomhed. Og vi kender det som glimt af fremmedfølelse og fremmedgjorthed. Jeg tror ikke nogen slipper for det. Og måske er det netop dén slags glimtvis erfaringer af alene-hed og fremmedgjorthed, der gør os voksne. Som blev vi i et glimt smidt ud af paradiset's gave,- ud af den tilsyneladende harmoni. Det kan opleves som en sort erkendelse, hvor håbet glipper. Fortvivelse, kaldte Søren Kierkegaard det. Men dette voldsomme glimt af mangel på mening kan også føre een tilbage til de andre, til liv og til tillid. Den form for vantro det er, ikke at turde have tillid, den kan også vise sig som en adfærd, hvor vi lader stå til. Vi resignerer. Måske lever vi efter devisen:” Lad os nyde det, mens vi lever, her hvor vi er, - og så kan de andre selv finde ud af det bagefter. Sådan en indstilling til tilværelsen vil jeg også kalde en form for vantro. For da har man ikke længere tillid til en fælles verden og hvad man selv kan bidrage med. Og det er at have *indsnævret* sit håb, når man kun vil klare sig selv og sine nærmeste. For da melder vi os ud af den

fælles verden. Og den bekender vi os jo ellers til, fordi vi ser den som en del af Guds vilje og væren. Der ligger en stille opgiveness og stille resignation, når vi ikke længere håber for andre end os selv og vores nære. Så har man mistet tilliden til det fælles bedste og til fremtiden. Og det er der fortvivelse i, - og en form for vantro. For hvad er så meningen med at leve? At have tillid det er også at turde tænke andre med, - alle levende væsner og alle vækster, - som vi hørte det fra skabelsesfortællingen. Og håbe sammen med andre for det fælles liv.

Der er lighed mellem det 'at tro på' og det 'at have tillid til.'

Men, der er også forskelle.

Jeg er optaget af det, fordi mange stejler over at skulle sige: 'jeg tror på' – fordi de føler sig låst fast til i den kristne tro at tro på gamle formuleringer, der ikke siger dem noget. Men, de samme mennesker har ingen problemer med at sige: 'jeg har tillid til'. Tillid til livet, til andre, til fremtiden, til en slags guddommelig væren, der holder hånden over os, - til det Jesus sagde. (ja, det kan man jo synes er lidt for lidt – især hvis man kender trosbekendelsen og meningen med ordene, - men vi skal vel ikke optræde som ”grænsevagter”) Måske er det sådan at når vi siger 'jeg tror på' så bliver det så nemt til nogle faste udtryk, vi skal tro PÅ. Men når vi siger 'jeg har tillid til' så låses vi ikke fast af

noget, der er for præcist, men så er der mere bevægelighed.

Man kunne dagens fortælling om den syge dreng som eksempel:

Hvis man siger: ”jeg tror på, at gud vil gøre mit barn rask”. Det er der jo tillid i. Men, hvis så barnet ikke bliver rask, blev man så narret af sin tro? Eller troede man forkert ? og var det omsonst?

Hvis man drejer det en smule og i stedet siger: ”jeg har tillid til gud, som én, der hjælper, - og måske bliver mit barn rask. Men hvis der ikke er nogen mulighed for det, håber jeg stadig, at gud er med os i det svære, der er.”

Med den slags tillid er der en større bevægelighed. Man flytter håbet sammen med realiteterne. Man giver ikke op, man fortvivler ikke, - selv om det kan ligge snært på. Men man flytter langsomt sit håb. Tilliden er der, selv om det gik anderledes, end man havde ønsket.

Tillid og håb kan ikke skilles ad.

At have tillid til gud er meget større end at gud lige gør det, vi præcist beder om.

Det er ligesom når et barn har tillid til en voksen.

Derfor er et barns tillid det bedste billede på, hvad tro er. For dér ser vi, at tro på gud først og fremmest er at have tillid. Gudstro er ikke at tro på dét og dét og dét, men det er at have tillid til. Ligesom et barn har tillid til, at den voksne – mor, far eller en anden - vil mig det bedste. Og tager sig af mig. Uanset.

Barnet gør sig jo ikke præcise forestillinger om, hvordan det lige vil ske, dag efter dag. Men håber og regner med, at der er mad, varme, tryghed og kærlighed.

Det er ikke så sært, at når Jesus vil fortælle om hvad tillid til Gud er, så trækker han altid et barn frem og siger: ”gør som det”, ”hav tillid”. For tro er et forhold mellem menneske og gud, - som var Gud en forælder. Når Jesus taler om tro, handler det aldrig om troslære. Men altid om tillid.

Og vantro er hos ham aldrig at tro på en forkert måde, - men det er at give op.

Så her hos Markus, næsten lige efter vores fortælling, kalder han et barn frem og sætter det mellem dem. Så kan de – og vi – se, hvad tro er. Det er at have tillid.

Tillid til gud og til at gud er godhed.

Vi skal lige om lidt synge ”Sov sødt barnlille”. Og det skal vi fordi Grundtvig lader os voksne gå med ind i et barns tillid.

Det er, som om vi ser et barn, der sover, eller vugges til ro – og samtidig bliver det til ro i os voksne. Det sker gennem den tillid, der skabes, når vi beder Fadervor.

Det er den ’den røde tråd’ i salmen.

Grundtvig kaldte den selv for ” en trøstevise for voksne”, fordi han skrev den, efter at have været ude i dyb fortvivelse.

Måske lidt ligesom den syge drengs far: ”Jeg tror - hjælp min vantro” som er det samme som: ”jeg har tillid - og jeg er ved give op. Hjælp!”

Amen.

